

**Mühdan Sağlam<sup>1</sup>***Enerji ve İklim Değişikliği Çalışmaları Merkezi Direktörü***Kadir Kagu***ODTÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi**Uluslararası İlişkiler Bölümü**4. Sınıf Öğrencisi*

DEĞERLENDİRME NOTU

## HÜRMÜZ'DEN WASHINGTON'A: PETROL STOKLARI, ENERJİ GÜVENLİĞİ VE TRUMP'I MASAYA GETİREN SÜREÇ

### Giriş

ABD, İsrail ve İran arasında 28 Şubat'ta başlayan savaş, 60 günlük geçici anlaşma (MOU) imzalanmasıyla soluklandı. Pakistan ve Katar'ın kolaylaştırıcılığında İsviçre'de sürdürülen görüşmeler kalıcı bir anlaşma çıkana kadar devam edecektir.

Resmi olarak 2026'da başlayan bu çatışma, bir önceki yıl yaşanan 12 günlük İsrail-İran geriliminin devamı niteliğindedir. Bununla birlikte 2026 savaşını sefinden ayıran belirleyici fark, İran'ın günlük 20 milyon varil petrol ve petrol ürünü ile yıllık 110 bcm'yi aşan LNG'nin geçtiği Hürmüz Boğazı'nı kapatması ve Körfez'deki ABD üsleri ile enerji altyapısını doğrudan hedef almasıdır. Bu hamle, savaşın Washington'un öngörülerinin çok ötesinde yıkıcı ve baskılayıcı bir nitelik kazanmasına yol açmıştır.

Nihayetinde İsrail'in dışarıda tutulduğu ancak eylemlerinin anlaşmanın seyrini etkilemeye devam edeceği bir süreç başladı. 21 Haziran'da Hürmüz kısmen açıldı; iki taraf arasında özel bir iletişim hattı kurulmasına karar verildi. İmzalanan geçici anlaşma, pek çok çevre tarafından İran'ın müzakere cephesinde üstünlük sağladığı biçiminde değerlendirildi. Bu noktada şu temel soruyu sormak gerekmektedir: Nükleer tasfiye, füze programının sonlandırılması ve rejim değişikliği hedefleriyle yola çıkan ABD neden görece sınırlı kazanımlar içeren bir anlaşmaya razı oldu? Bu karar yalnızca jeopolitik hesaplarla mı açıklanabilir; yoksa enerji piyasaları, petrol stokları, pompa fiyatları ve 2026 ara seçimleri de bu denklemin parçası mıdır?

<sup>1</sup> <https://tepav.org.tr/tr/ekibimiz/s/1494>

Bu çalışmada ifade edilen bulgular, yorumlar, sonuçlar, öneriler ve görüşler tamamen yazar(lar)ına aittir. TEPAV'ın resmi görüşü değildir. © TEPAV, aksi belirtilmedikçe her hakkı saklıdır.

Bu değerlendirme notu, söz konusu soruları enerji piyasası dinamikleri üzerinden yanıtlamayı amaçlamaktadır. Hürmüz'ün kapanmasının petrol stokları üzerindeki etkileri, stok dinamiklerinin akaryakıt fiyatlarına ve enflasyona yansımaları ile bu sürecin Trump yönetiminin 2026 ara seçimleri öncesindeki hareket alanını nasıl şekillendirdiği sırasıyla ele alınacaktır.

### I. Epic Fury Pokerine Karşı Hürmüz Satrancı: ABD'yi Masaya Getiren Koşullar

28 Şubat'ta ABD ve İsrail'in İran'a yönelik saldırılarıyla başlayan savaş, sahada olduğu kadar söylem cephesinde de yürütülmüştür. ABD Başkanı Donald Trump sosyal medya üzerinden İran'a yönelik sert tehditlerde bulunurken İsrail, ağırlıklı olarak resmî açıklamalar ve geleneksel medya üzerinden kamuoyuna seslenmiştir. Washington ve Tel Aviv'in ortak hedefi Tahran'ın nükleer kapasitesini tasfiye etmek, füze programını sonlandırmak ve İslam Cumhuriyeti rejimini değiştirmektir. İsrail bu hedeflerin de ötesine geçerek Hamas ve Hizbullah'ın ardından "direniş ekseninin başını" hedef aldığını ilan etmiştir.

Washington'un savaş planlamasında dikkat çeken unsur, çatışmaların süresine ilişkin iyimser öngörüsüdür. Pentagon ve İsrail istihbaratının hazırladığı değerlendirmelerde savaşın en geç iki hafta, uzaması halinde ise bir ay içinde sonuçlanacağı varsayılmıştı. ABD Başkanı Trump bu beklentiyi kamuoyuyla paylaşmıştı. Ne var ki evdeki hesap çarşıya uymadı; üstelik bu kez yanlış hesap Hürmüz'den dönecekti.

İran, Epic Fury isimli harekâta ilk olarak Hürmüz Boğazı'nı kapatarak karşılık vermiştir. Bunu Körfez'deki ABD üslerine, lojistik tesislerine ve kritik enerji altyapılarına yönelik füze ve dron saldırıları izlemiştir. Güney Pars'a yapılan saldırıya Katar'ın Ras Laffan tesislerini hedef alarak karşılık vermesi ve Katar'ın mücbir sebep ilan etmesi, çatışmanın enerji boyutunu daha da derinleştirmiştir. İran'ın saldırı stratejisi dikkat çekicidir: sivil kayıpları sınırlı tutarken ekonomik baskıyı en üst düzeye çıkarmak. Böylece hem küresel kamuoyunda oluşabilecek tepkiyi azaltmayı hem de ABD ve müttefiklerini ekonomik maliyet üzerinden baskı altına almayı hedeflemiştir.

Hürmüz'ün kapanmasıyla birlikte IEA tahminlerine göre küresel piyasadan günlük yaklaşık 12-13 milyon varil petrol ve petrol ürünü çekilmiştir. Asya ülkeleri stratejik stoklarıyla süreci yönetmeye çalışırken navlun, sigorta primleri, petrokimya ürünleri ve gübre fiyatları hızla yükselmiştir. Artan belirsizlik üzerine JP Morgan ve IMF başta olmak üzere birçok uluslararası kuruluş, küresel büyüme görünümüne ilişkin aşağı yönlü uyarılar yapmıştır.

Savaşın ilk ayı sonunda Hürmüz'den geçen gemi sayısı aylık bazda yalnızca 6-10 arasında kalmıştır. Nisan ayında ABD-İran görüşmeleri sonrasında geçişler kısmen artmış olsa da İsrail'in Lübnan'a yönelik operasyonlarını yoğunlaştırmasıyla süreç yeniden kesintiye uğramıştır. Bu aşamada Washington açısından yeni bir sorun baş göstermiştir: Genel deniz trafiği büyük ölçüde durmuşken İran tankerleri, yüksek fiyat ortamından yararlanarak ihracatını sürdürmüş ve savaşın finansmanına katkı sağlayabilmiştir. Bu akışı engellemek için ABD, Hürmüz çıkışında İran tankerlerini hedef alan karşı bir abluka uygulamıştır.

Hürmüz'de İran'ın stratejisi incelendiğinde mutlak bir abluka politikası izlemeyerek geçişlere iki koşulla izin verdiği görülmektedir: İlan ettiği geçiş ücretini ödeyen gemilere ve Tahran'la diyalog kanallarını açık tutan ya da bu süreçte İran'la iş birliği yapan Katar, Pakistan, Türkiye, İspanya ve Filipinler gibi ülkelerin gemilerine belirli ölçüde geçiş izni verilmesi. Bu durum İran'ın Hürmüz'ü tamamen kapatmak yerine ekonomik ve diplomatik baskıyı yönetmeye dönük seçici bir strateji izlediğini göstermektedir.

Özetle 28 Şubat-21 Haziran döneminde İran, askerî açıdan önemli kayıplar vermesine rağmen beklenen ölçüde zayıflamamıştır; aksine savaşın süresini uzatabilme kapasitesinin ve stratejik dayanıklılığının Washington'un öngörülerinden daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Hürmüz Boğazı'nın yarattığı enerji darboğazı ise askeri cephede elde edilen üstünlüğün ekonomik alana taşınmasını engelleyerek Washington üzerindeki baskıyı artırmaktadır.

İsrail cephesinde de benzer bir tablo ortaya çıkmıştır. Savaşın ilk aşamasında İran'daki kritik hedeflere yönelik yoğun saldırılar düzenlenmesine rağmen İran'ın sınırlı sayıdaki füzeyle İsrail'de bazı stratejik tesisleri vurabilmesi sonrasında Tel Aviv, saldırılarını azaltarak ağırlığını yeniden Lübnan ve Hizbullah'a çevirmiştir. Böylece İran'a karşı başlatılan savaşın yükü giderek daha fazla ABD'nin omuzlarında kalmış ve Washington açısından askeri başarısının diplomatik bir çıkışa dönüştürülmesi ihtiyacı belirginleşmiştir.

Bu tabloya bir bütün olarak bakıldığında Washington'u diplomatik çözüme yönelten esas baskının, savaş alanındaki askeri gelişmelerden çok Hürmüz Boğazı'nın küresel enerji sistemi üzerinde yarattığı giderek derinleşen ekonomik kırılganlık olduğu görülmektedir. Bu nedenle ABD-İran mutabakatını anlamak için savaşın askeri bilançosunun ötesine geçerek petrol piyasalarının görünmeyen tarafına; yani ticari ve stratejik stoklara, arz güvenliğine ve enerji güvenliğinin ekonomi politikasına odaklanmak gerekmektedir.

## II. Fiyatların Maskelediği Gerçek Stokların Erimesi ve Çift Yönlü Baskı

Küresel düzeyde savaş/çatışma ikliminde yaşanan gelişmelerin ölçüldüğü göstergelerden biri de petrol fiyatlarının seyridir. Petrol fiyatları onunla ilişkili türev, navlun, sigorta, doğal gaz ve elektrik fiyatlarını da etkileyen geniş bir ölçüğe sahip olduğu için buradaki oynaklık küresel ekonomilerde yapılan bütçe hesaplarından lojistiğe, binilen uçaktan, tarlanın vereceği mahsule kadar pek çok kalemi doğrudan etkileyerek hem ulusal ekonomileri hem de küresel ekonomilerin seyri hakkında güçlü ipuçları sunar. Ancak petrol fiyatlarının 1982'de ilk olarak New York Emtia borsasında ardından küresel ölçekte finansal piyasalarda belirlenmesi, tüm finansal işlemler de olduğu gibi spekülasyon yer yer örtük manipülasyonlarla sistemde şaşmalara hesapların alt üst olmasına da neden olmuştur. Finansal piyasalarda kaderi tayin edilen her meta ve türev ürün gibi petrol de bu anlamda oynaklığa açıktır. Bu nedenle fiyatlardaki oynaklıkla fiziksel piyasa arasında bir mesafelenme olduğu sık sık gündeme getirilmektedir.

ABD'nin 2003'te Irak'ı işgali, küresel petrol piyasasında uzun süreli arz belirsizliği yarattı. Irak üretimi savaş nedeniyle ciddi dalgalanmalar yaşarken, aynı dönemde Çin başta olmak üzere Asya ekonomilerinden gelen güçlü talep artışı ve daralan yedek üretim kapasitesi fiyatların 2003'ten 2008'e kadar kademeli biçimde yükselmesine, 38 dolardan 133 dolara çıkmasına neden olmuştur. 2008 finansal kriziyle beraber arz ve talep göstergeleri fiyat artışını tek başına açıklamakta yetersiz kalırken, finansal yatırımcıların emtia piyasalarındaki ağırlığının artması petrol fiyatlarının fiziksel piyasa dinamiklerinden kısmen ayrıştığı yönündeki tartışmaları güçlendirmiştir.

İkincisi Şubat 2022'de Rusya ile Ukrayna arasında başlayan savaş ile fiyatların rutin seyrinin dışına çıktığı bir durum yeniden yaşanmıştır. Ocak 2022'de 85 dolar seviyesinde olan Brent petrol, 25-28 Şubat 2022'de 100 dolar seviyesine, 7-8 Mart arasındaysa 139 dolara çıkarak zirveye erişmiştir. Fiyatların hızla tırmanmasının nedeni söz konusu dönemde dünyanın en büyük üçüncü petrol üretici olan Rusya'dan dünyaya ihraç edilen 7-8 milyon varillik petrolün yok olacağı endişesiydi. Rus petrolünün küresel piyasadan tamamen çekilmeyeceği, ihracat rotalarının Avrupa'dan Asya'ya kayacağı ve arzın önemli ölçüde sistem içinde kalacağı anlaşıldıkça, fiyatlar yeniden aşağı yönlü bir düzeltme sürecine girmiştir. Başka bir anlatımla

arz kaynaklı riskin korkulduğu gibi olmamasıyla piyasa eski ritmine dönmüştür. Peki benzer bir şok günlük 20 milyon varil petrol ve petrol ürünün geçtiği Hürmüz Boğazı'nın kapanmasında neden yaşanmamış, fiyatlar beklenenden daha az yükselmiş, hatta anlaşma haberiyle de hızla gerilemiştir?

İlk olarak Hürmüz Krizi'nin başladığı 28 Şubat itibarıyla fiyatların seyri incelendiğinde, Brent petrolün varil fiyatının yaklaşık 72,5 dolar seviyesinden hızla yükselerek mart ayının ilk haftasında 100 doların üzerine, 8 Mart'ta ise yaklaşık 126 dolar seviyesine kadar çıktığı görülmektedir. Ancak bu yükseliş kalıcı olmamıştır. Nisan ve Mayıs boyunca fiyatlar dalgalı ancak aşağı yönlü bir seyir izlerken, haziran ayında ABD ile İran arasında müzakerelerin hız kazanması ve Hürmüz Boğazı'nın yeniden açılacağı beklentisiyle Brent önce 90 dolar, ardından 80 dolar bandına gerilemiştir. 17 Haziran'da taraflar arasında mutabakat zaptının (MOU) imzalanmasının ardından Brent yaklaşık 78-81 dolar seviyesine düşmüş; takip eden günlerde Hürmüz'den petrol akışının kademeli olarak normale döneceği beklentisiyle fiyatlar 77-73 dolar bandına kadar gerileyerek büyük ölçüde savaş öncesi seviyelerine yaklaşmıştır.

Petrol fiyatlarında bu seyir ilk bakışta beklentiyle uyumsuz şaşırtıcı bir tablo ortaya koymaktadır. Şöyle ki dünyanın en kritik enerji geçidinin aylarca ciddi ölçüde aksamasına rağmen, fiyatların beklenen ölçekte kalıcı bir sıçrama göstermemesi önemli bir soruyu gündeme getirmektedir: Petrol piyasası bu şoku nasıl absorbe etti ve neden kalıcı bir fiyat şoku yaşanmadı?

Bu sorunun yanıtı petrol fiyatlarından çok, fiziksel petrol piyasasının işleyişinde aranmalıdır. Çünkü Hürmüz Krizi sırasında fiyatların beklenenden hızlı normalleşmesini sağlayan temel unsur, piyasanın ilk şoku ticari stoklar, stratejik rezervler ve mevcut tampon kapasitesi üzerinden absorbe edebilmesiydi. Başka bir ifadeyle, fiyatların sakinleşmesi riskin ortadan kalktığı anlamına gelmiyordu; aksine sistemin güvenlik tamponunun devreye girdiğini gösteriyordu.

Bu nedenle Hürmüz Krizi'ni anlamak için yalnızca petrol fiyatlarına bakmak yeterli değildir. En az fiyatlar kadar, hatta belki daha fazla, küresel petrol stoklarının büyüklüğü, niteliği ve tükenme hızı incelenmelidir. Zira enerji piyasalarında ilk alarm çoğu zaman fiyat ekranlarında değil, stok seviyelerinde verilir. Basit bir ifadeyle petrol stokları, küresel enerji sisteminin sigortasıdır. Üretim ile tüketim arasındaki beklenmedik dengesizlikler ilk aşamada bu tampon mekanizma sayesinde karşılanır. Ancak tampon küçüldükçe sistemin yeni şoklara dayanma kapasitesi de hızla azalır. Bu çerçevede petrol stoklarının ne olduğu, neden kritik öneme sahip olduğu ve hangi koşullarda küresel enerji güvenliği açısından sistemik risk üretmeye başladığı incelenmelidir.

#### **a) Sistemin Sigortası Petrol Stokları: Fazlası Dert Yokluğu Yara**

Petrol stokları, en yalın tanımıyla, üretim ile tüketim arasındaki anlık dengesizlikleri karşılamak amacıyla bir kenarda tutulan ham petrol ve petrol ürünü birikimleridir. Günlük hayattan bir benzetmeyle açıklamak gerekirse, bu mekanizma bir ailenin kilerinde bulundurduğu yedek gıda stokuna benzer: Marketten beklenenden az ürün geldiğinde ya da yollar bir süreliğine kapandığında, hane kilerindeki stokla günü idare eder. Ancak bu çözüm sınırsız değildir; kilerdeki erzak tükendiğinde, dışarıdan tedarik yeniden sağlanmadığı sürece açlık kaçınılmaz hale gelir. Küresel petrol sistemi de benzer bir mantıkla işler: arzda yaşanan ani bir kesinti karşısında piyasa önce stoklara başvurur ve böylece fiyat şoku zamana yayılır. Ancak stoklar kritik bir eşğin altına indiğinde, tıpkı kilerin boşalması gibi tampon mekanizması ortadan kalkar ve fiziksel arz sıkışıklığı doğrudan piyasaya yansımaya başlar.

Petrol stoklarının kurumsal bir güvenlik aracı olarak tutulmaya başlanması tesadüfi değil, doğrudan 1973-74 petrol krizinin bir mirasıdır. O dönemde Arap petrol ihracatçılarının uyguladığı ambargo, sanayileşmiş ülkelerin petrol ithalatına ne denli kırılgan biçimde bağımlı olduğunu açığa çıkarmış, fiyatlar kısa sürede üç katına çıkmıştır. Bu travmanın ardından iki kurumsal yanıt eş zamanlı doğmuştur: Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) 1974'te kurulmuş, üye ülkelere net petrol ithalatlarının en az 90 günlük tutarına denk gelen stok bulundurma yükümlülüğü getirmiştir. ABD ise 1975'te Stratejik Petrol Rezervi'ni (SPR) hayata geçirmiş, gelecekteki arz kesintilerine karşı kendi ulusal tamponunu oluşturmuştur.

Bu noktada önemli bir tarihsel örüntüye dikkat çekmek gerekir: enerji sektörü, geçmişte yaşadığı krizlerden sistematik biçimde ders çıkararak ve önlemler geliştirerek ilerlemiştir. 1973 krizinin SPR ve Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) doğurması bunun ilk örneğidir; 1991 Körfez Savaşı, 2005 Katrina ve Rita kasırgaları, 2011 Libya krizi ve 2022 Rusya-Ukrayna savaşı gibi her yeni şok, stok mekanizmalarının test edilmesine ve kademeli olarak güçlendirilmesine vesile olmuştur. Nitekim ilerleyen bölümlerde görüleceği üzere, Hürmüz krizinde küresel ekonominin 1970'lerdeki kadar kırılgan bir tabloyla karşılaşmamış olması da büyük ölçüde yarım yüzyıldır geliştirilen stok yönetimi ve kriz müdahale mekanizmalarının bir sonucudur.

Bugün küresel ölçekte tutulan petrol stokları tek bir havuzdan ibaret değildir; üç farklı katmandan oluşan bir mimariye sahiptir. Bunlardan ilki, devletlerin doğrudan kontrolündeki stratejik rezervlerdir; ABD'nin SPR'si, Çin'in ve Japonya'nın devlet stokları bu kategoriye girer. İkincisi, özel sektörün rafineriler, depolama şirketleri ve petrol şirketlerinin ticari amaçla, piyasanın olağan dalgalanmalarına karşı tuttuğu ticari stoklardır. Bazı ülkelerde bu stokların belirli bir kısmını bulundurmak yasal bir zorunluluktur; örneğin Japonya'da endüstrinin talebin 70 günlük tutarına denk gelen stok bulundurması gerekmektedir. Üçüncüsü ise hâlen taşınmakta olan, boru hatlarında, tankerlerde veya vagonlarda bulunan ve henüz nihai depolama noktasına ulaşmamış transit stoklardır.

Bu üç katmanın toplamı, küresel petrol sisteminin sigortası işlevini görür. Ancak kiler benzetmesini biraz daha derinleştirmek, stokların gerçek doğasını anlamak açısından gereklidir. Bir hanenin kilerindeki erzakın tamamı günlük tüketime hazır değildir; bir kısmı bekletilmesi gereken ya da belirli bir düzen içinde kullanılması gereken ürünlerden oluşur. Petrol stokları için de benzer bir durum söz konusudur: tutulan stokun tamamı, ihtiyaç anında serbestçe piyasaya sürülebilecek "kullanılabilir" stok değildir. Bunun önemli bir kısmı, sistemin kendi işleyişini sürdürebilmesi için zorunlu olan operasyonel minimumlardan oluşur. Rafineriler verimli çalışabilmek için belirli bir besleme stoku bulundurmaya zorundadır; boru hatlarının basıncını koruyabilmesi için içlerinde sürekli belirli bir miktar petrol bulunması gerekir; depolama tesisleri ise yeni gelen ürünün eskisiyle uygun biçimde karışabilmesi, kalite ve basınç dengesinin bozulmaması için belirli bir taban seviyesinin altına inemez. Bu nedenle toplam stok rakamlarına bakarken, bunun ne kadarının gerçekten kullanılabilir tampon ne kadarının ise sistemin ayakta kalması için zaten rezerve edilmiş operasyonel minimum olduğunu ayırt etmek kritik önem taşır.

İşte bu nedenle küresel petrol piyasasında açıklanan toplam stok miktarı, ilk bakışta görüldüğü kadar büyük bir güvence anlamına gelmez. Kriz dönemlerinde belirleyici olan yalnızca stokların toplam büyüklüğü değil, bunların hangi hızla tüketildiği ve operasyonel minimum seviyelere ne kadar yaklaşıldığıdır. Hürmüz Krizi boyunca piyasaların yakından izlediği temel gösterge de tam olarak bu olmuştur. Çünkü stoklar kritik eşiklere yaklaştıkça mesele yalnızca fiyat artışı olmaktan çıkar; rafinerilerin, boru hatlarının ve küresel petrol lojistiğinin kesintisiz çalışabilme kapasitesi de sorgulanmaya başlar.

## b) Hürmüz Krizi ve Petrol Stoklarının Seyri: Tüketici Stoklarında Erime

Uluslararası Enerji Ajansı'nın (IEA) analizlerine göre dünya, 28 Şubat'ta başlayan ABD/İsrail-İran Savaşı'na yaklaşık 8,2 milyar varillik petrol stoku ile girmiştir. Ancak burada önemli bir ayırım yapmak gerekir: söz konusu stokların tamamı ihtiyaç halinde serbestçe piyasaya sürülebilecek erişilebilir stoklardan oluşmamaktadır. Bunun önemli bir bölümü stratejik rezervler, operasyonel minimum stoklar ile boru hatları, rafineriler ve transit sisteminin çalışmasını sağlayan zorunlu stoklardan meydana gelmektedir. Nitekim JP Morgan'ın hesaplamalarına göre piyasaya yönlendirilebilecek erişilebilir tampon yaklaşık 800 milyon varil düzeyindeydi. Başka bir ifadeyle sistemin elindeki bu tampon, uzun süreli bir abluka için değil, birkaç hafta sürecek geçici bir arz şokunu yönetmek üzere yeterli görülüyordu.

Dolayısıyla Washington'da savaşın iki hafta, en geç bir ay içerisinde sona ereceği yönündeki değerlendirmelerde bu stok tamponunun önemli bir rol oynadığı söylenebilir. ABD ve İsrail yönetimleri, İran'ın saldırılara Hürmüz Boğazı'nı kapatarak karşılık vereceğini öngörmekle birlikte, İran'ın kısa süre içerisinde askeri ve ekonomik açıdan geri adım atacağını, sistemin de bu süre boyunca stoklar sayesinde rahatlıkla ayakta kalabileceğini hesaplamış görünmektedir. Tam da evdeki hesabın Hürmüz'den döndüğü nokta burada ortaya çıkmıştır. Beklentilerin aksine İran kısa sürede geri adım atmamış; Hürmüz Boğazı'nı kapatmakla yetinmeyerek kendisine yönelik her saldırıya Körfez'deki ABD üsleri ve lojistik altyapısını hedef alarak karşılık vermiştir. Böylece kısa süreli olması beklenen arz şoku, giderek uzayan bir stok krizine dönüşmeye başlamıştır.

### Şekil 1: Dünya Petrol Stoklarının Seyri



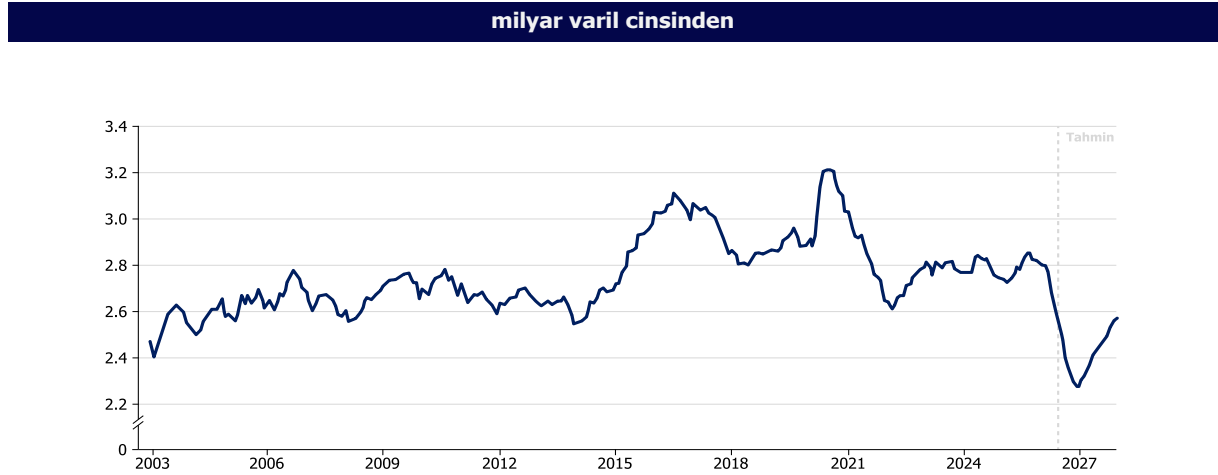
**Kaynak:** JP Morgan, IEA, IEA, TEPAV görselleştirmeleri

Her ne kadar fiyatlarda ciddi sıçramalar sınırlandırılmış olsa da stok erimeleri tüketici ülkeler açısından soru işaretlerine neden olmuştur. Nitekim ilk olarak JP Morgan, yaptığı analizlerde mart-nisan ve mayıs aylarında küresel petrol stoklarının 8.2-8,4 milyardan 7.6 milyara gerilediğini, krizin bu haliyle sürmesi durumunda bunun Eylül 2026'da 6.8 seviyelerine geleceğini bunun da sistemdeki stres düzeyini artıracığını, yıl sonundaysa petrol üretim ve rafinajında operasyonel sorunlar görülmeye başlanacak eşige girileceğini duyurdu. JP Morgan'a benzer biçimde ABD Enerji Enformasyon Ajansı'nın "Kısa Dönemli Enerji Görünümü

(Short-Term Energy Outlook”) Raporu, sadece Mayıs ayında Hürmüz'den 11,3 milyon varil/g petrolün eksik geçtiğini ifade etti.<sup>2</sup> Analizde dikkat çekici olan bir diğer unsur, üreticilerin üretimlerinin bir kısmını askıya alması nedeniyle her geçen ay eksilen miktarın belirli bir ivmeyle artmasıdır. Örneğin Nisan ayında içerde kalan petrol miktarı 10 milyon civarındayken ABD'nin Hürmüz'de İran petrolüne abluka uygulamasıyla bu miktar Mayıs'ta 11.2'ye çıkmıştır. Ajans, diğer aylarda benzer bir senaryonun işleyebileceği konusunda uyarıda da bulunmuştur.

Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) verileriyle EIA'nın verileri karşılaştırıldığında sistemden Hürmüz kaynaklı eksilen petrolde benzer bir seyir olduğu görülmektedir. IEA'nın Haziran Ayı Petrol Raporu'na göre Mayıs ayında küresel petrol çıktısı bir önceki aya göre 600 bin varil gerileyerek 94,5 milyon varil/g seviyesine gerilemiştir.<sup>3</sup> Hürmüz Krizi boyunca stok çekilişlerinin hızı da belirgin biçimde artmıştır: Gözlemlenebilen küresel petrol stokları Nisan ayında 74 milyon varil azalırken Mayıs ayında bu düşüş 143 milyon varile yükselmiş, günlük ortalama stok çekilişi 2,5 milyon varilden 4,6 milyon varile çıkmıştır. Böylece Körfez çatışmasının başlangıcından bu yana ortalama stok erimesi günlük 3,8 milyon varile ulaşmış; bunun 2,4 milyon varili ham petrol, 1,4 milyon varili ise petrol ürünlerinden oluşmuştur. Aynı dönemde OECD ülkelerinin kamu stokları, hızlanan acil durum salımları nedeniyle 163 milyon varil azalarak Aralık 1990'dan bu yana en düşük seviyesine gerilemiştir.

### Şekil 2: OECD Stoklarının Yıllara Göre Seyri



**Kaynak:** EIA, TEPAV görselleştirmeleri

Nitekim söz konusu durumu benzer bir biçimde inceleyen ABD Enerji Ajansı, ilgili raporunda eğilimin bu şekilde devam etmesi durumunda 2021-2025 arasında 2,8 milyar varil düzeyinde seyreden OECD stoklarının yıl sonunda, Şekil 2'de de görüldüğü üzere 2003'ten bu yana görülen en düşük seviye olan 2,3 milyar varillik bir seviyeye ineceğini öngörmüştür.

OECD stoklarının aynı zamanda büyük oranda sanayileşmiş ekonomileri temsil ettiği dikkate alındığında bunun küresel ekonomi üzerinde ciddi bir aşağı yönlü baskı yaratma ihtimali olduğu da hatırdta tutulmalıdır. Peki stokların sanayileşmiş bu ülkeler açısından gerilediği seviye en

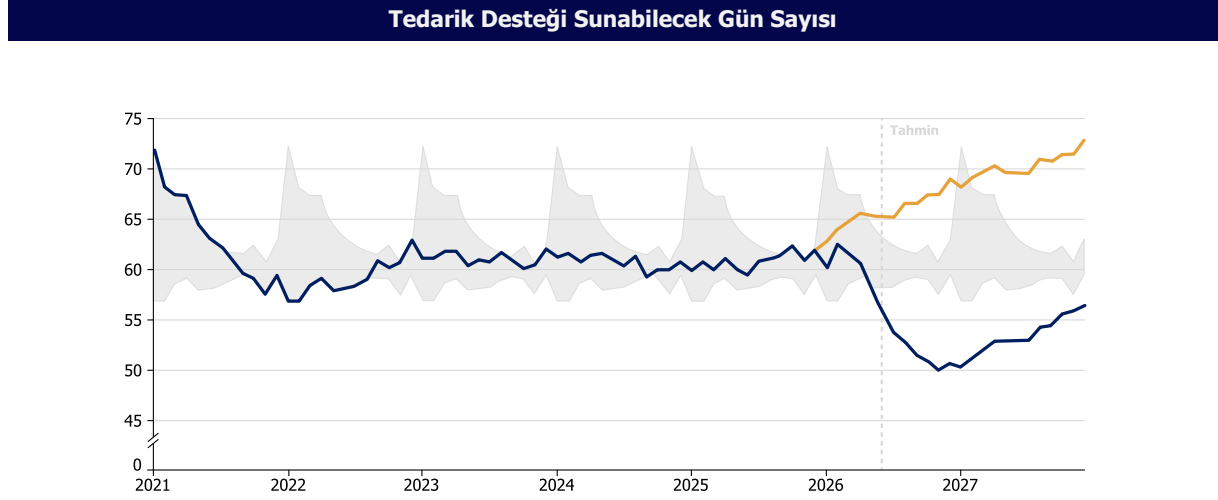
<sup>2</sup> US. Energy Information Agency (EIA). (2026). Short-Term Energy Outlook.EIA.

[https://www.eia.gov/outlooks/steo/report/global\\_oil.php](https://www.eia.gov/outlooks/steo/report/global_oil.php)

<sup>3</sup> International Energy Agency(IEA). 2026. Oil Market Report-June 2026. IEA. <https://www.iea.org/reports/oil-market-report-june-2026>

anlama gelmektedir. Başka bir anlatımla kriz olduğu şekliyle devam ederse var olan stoklar sistemi ne kadar süre destekleyeme devam edecektir? Şekil 3'te görüleceği üzere ABD Enerji Ajansı hesaplamalarına göre 2,3 milyarlık toplam OECD stoku, bunun erişilebilir miktarı daha da az, bu ülkeleri yalnızca 50 gün daha destekleyebilir.<sup>4</sup>

## Şekil 3: OECD Ham Petrol ve Diğer Sıvı Yakıtların Ticari Stokları



**Kaynak:** EIA, TEPAV görselleştirmeleri

Dolayısıyla JP Morgan, EIA ve IEA'nın birbirinden bağımsız analizleri birlikte değerlendirildiğinde ortak sonucun aynı noktaya işaret ettiği görülmektedir. Şayet Hürmüz'deki kriz aynı şekilde devam edecek olsaydı ve Trump yönetimi İran ile geçici mutabakatı (MOU) imzalamamış olsaydı, küresel petrol sistemi yalnızca yüksek fiyatlarla değil, aynı zamanda operasyonel stok sınırlarına yaklaşmanın yaratacağı fiziksel arz riskiyle de karşı karşıya kalacaktı. Buysa küresel düzeyde üretim ile tüketimin başa baş olduğu bir denklemde teknik aksaklık, yangın, afet durumunda petrol fiyatlarında eksilen ya da geciken miktardan bağımsız yüksek oynaklığın görülmesine zemin yaratacaktı.

### c) Depolar Taşmaya Yaklaşırken: Körfez Bölgesi Stokları

Küresel petrol stokları, yalnızca depolarda bekleyen ham petrol ve petrol ürünlerini değil, aynı zamanda operasyonel gereklilikler nedeniyle sistem içerisinde bulunan stokları da kapsayan geniş bir veri setidir. Bu çerçevede üretici limanlarından ayrılarak deniz yoluna çıkan petrol de toplam stok hesabına dahil edilmektedir. Ancak Hürmüz Krizi, stoklara yalnızca tüketici cephesinden bakmanın yeterli olmadığını göstermiştir. Bunun temel nedeni, Hürmüz Boğazı'nın enerji coğrafyası içerisindeki özgün konumudur.

Dünyanın en büyük Boğazı Malakka'dan sonraki (24milyon/vg) ikinci en büyük boğaz Hürmüz'den günlük yaklaşık 20-21 milyon varillik petrol ve petrol ürünü geçmekteydi. Buna karşın Hürmüz'ü benzersiz kılan yalnızca üzerinden geçen enerji hacmi değildir, Boğaz, aynı zamanda dünyanın en büyük petrol üreticilerinin, ihracat terminallerinin, rafinerilerinin ve depolama tesislerinin kümelendiği bir enerji merkezi niteliğindedir. Tam da bu nedenle Hürmüz Krizi, üretici ülkeler açısından tüketici cephesinden tamamen farklı bir stok sorunu yaratmıştır.

<sup>4</sup> EIA. A.g.y.

Şöyle ki günlük yaklaşık 20 milyon varillik petrol akışının kesintiye uğramasıyla birlikte bölge üreticileri ilk aşamada farklı stratejilere yönelmiştir. Hürmüz dışında alternatif ihracat güzergahına sahip olan Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri ve sınırlı ölçüde Irak, Yanbu, Fuceyre ve mevcut diğer alternatif hatlar üzerinden petrol sevkiyatını sürdürmeye çalışmıştır, fakat alternatif ihracat kapasitesi, mevcut üretim hacminin oldukça gerisinde kalmıştır. Bu nedenle ihraç edilemeyen petrol depolama tesislerinde birikmeye başlamıştır. Bunun temel nedeni yalnızca Hürmüz Boğazı'nın kapalı olması değildi. Alternatif boru hatlarının kapasitesi bölge üretiminin ancak sınırlı bir bölümünü taşıyabiliyordu; tanker trafiği ise güvenlik riski, sigorta maliyetlerindeki sert artış ve liman operasyonlarındaki aksaklıklar nedeniyle önemli ölçüde yavaşlıyordu.

Krizin uzamasıyla birlikte depolama alanlarının önemli ölçüde dolması, üreticileri en son başvurmak istedikleri seçeneğe, yani üretimi askıya almaya, yöneltmiştir. Oysa petrol üretimini durdurmak yalnızca gelir kaybı anlamına gelmemektedir. Kuyu basıncındaki değişimler, rezervuar dengesinin bozulması, ekipmanların yeniden devreye alınması ve ilave teknik müdahaleler hem yeni maliyetler yaratmakta hem de Hürmüz yeniden açılrsa dahi üretimin eski seviyesine dönmelerini zaman alan bir sürece dönüştürmektedir. Nitekim KPC Uluslararası Pazarlama Direktörü Şeyh Haled Ahmad el-Sabah bu gerçeği rakamlarla ortaya koymuştur:

*"Hürmüz açılrsa bile Kuveyt normal üretiminin %70'ini altı ila sekiz haftada, kalan %30'unu ise yaklaşık bir ay içerisinde geri getirebilecektir. Tam toparlanma için ise 10-12 haftalık bir süre gerekmektedir".<sup>5</sup>*

Bu açıklamanın arka planında çarpıcı bir veri yatmaktadır: Nisan 2026'da Kuveyt'in petrol ihracatı, 1991'de Irak'ın Kuveyt kuyularını ateşe verdiği günlerden bu yana, ilk defa sıfıra inmiştir.<sup>6</sup>

Peki üreticilerin bu sıkışmışlığı ne kadar süre dayanılabilir bir tablo çiziyordu? JP Morgan Chase & Co. Analistlerinin, Bloomberg aracılığıyla aktardığı analize göre Körfez'deki yedi büyük üretici ülkenin; Suudi Arabistan, BAE, Irak, Kuveyt, Katar, Umman ve İran, toplam karasal depolama kapasitesi yaklaşık 343 milyon varildir. Buna ilave olarak bölgede bekleyen yaklaşık 60 boş tanker yaklaşık 50 milyon varillik ilave yüzer depolama kapasitesi sunmaktadır.<sup>7</sup> Dolayısıyla Hürmüz'ün kapalı kalması halinde bölge üreticileri en fazla yaklaşık 25 gün üretimlerini sürdürebilecek, bu sürenin aşılması halinde ise depolama kısıtlamaları zorunlu üretim kesintilerine yol açacaktır.

Bu çerçevede üretici cephesindeki stok baskısı, tüketici ülkelerde eriyen tampon stoklardan farklı olarak Washington açısından ikinci bir kaygı mekanizması oluşturmuştur. İlk olarak bu petrol, küresel stok hesaplarında görünmesine rağmen fiilen uluslararası piyasaya ulaştırılamamaktaydı. Nitekim IEA'nın stok metodolojisinde yer alan "oil on water" kalemi, deniz üzerinde transit haldeki petrolün yanı sıra *floating storage* olarak bekletilen tankerleri de

<sup>5</sup> Charles Kennedy. (2026). Kuwait Says Oil Output Won't Recover for 10-12 Weeks After Hormuz Reopens. Oil Price. <https://oilprice.com/Latest-Energy-News/World-News/Kuwait-Says-Oil-Output-Wont-Recover-for-10-12-Weeks-After-Hormuz-Reopens.html>

<sup>6</sup> Al Mayadeen (2026). Kuwait records zero crude oil exports in April in first since Gulf war. Al Mayadeen. [https://english.almayadeen.net/news/Economy/kuwait-records-zero-crude-oil-exports-in-april-in-first-sinc?\\_cf\\_chl\\_f\\_tk=Azq9aPqdmPJJzAt\\_pDheltY1nw5pB4zHN1CVDBWbE8s-1783053897-1.0.1.1-0L\\_udYrSBp8Gbb6xelaOdqsiN.mhhIcldqJPXI0Iq.A](https://english.almayadeen.net/news/Economy/kuwait-records-zero-crude-oil-exports-in-april-in-first-sinc?_cf_chl_f_tk=Azq9aPqdmPJJzAt_pDheltY1nw5pB4zHN1CVDBWbE8s-1783053897-1.0.1.1-0L_udYrSBp8Gbb6xelaOdqsiN.mhhIcldqJPXI0Iq.A)

<sup>7</sup> Khac Phu Nguyen (2026). JPMorgan Warns 25-Day Hormuz Closure Could Force Oil Shut-Ins. Yahoo Finance. <https://finance.yahoo.com/news/jpmorgan-warns-25-day-hormuz-195847782.html>

Yongchang Chin(2026). Middleast Output May Need to Stop If Hormuz Closed for 25 Days. <https://www.bloomberg.com/news/articles/2026-03-02/mideast-oil-output-may-need-to-stop-if-hormuz-closed-for-25-days>

kapsamaktadır. Hürmüz Krizi boyunca Körfez'de ihracat yapamayan üreticilerin tankerleri de bu kategori içerisinde yer almaya başladığın dönük izlenim kuvvetlenmektedir.<sup>8</sup> Başka bir ifadeyle yüksek bir ihtimalle istatistiksel olarak stoklarda "var" görünen petrolün bir bölümü fiilen piyasaya ulaşmamakta, bu da küresel stok rakamlarının işaret ettiği tampon kapasitenin pratikte daha sınırlı hale gelmesine neden olmaktadır.

İkincisi, dolan depoların yarattığı güvenlik riskidir. Şöyle ki depolama alanlarının dolması üreticilerin hareket alanını önemli ölçüde daraltmıştır. Üstelik hareket ettirilemeyen bu devasa petrol hacmi savaş bölgesinde birikmiş; böylece yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda ciddi bir güvenlik ve çevresel risk de gündeme gelmiştir. Nitekim bu riskin boyutunu somutlaştıran kritik bir örnek 31 Mart'ta yaşanmıştır. Suudi Arabistan'dan 1,2 milyon, Kuveyt'ten 800 bin varil olmak üzere toplam 2 milyon varil ham petrol yüklü Kuveyt bandıralı Al Salmi tankeri, Dubai Limanı açıklarında demirli beklerken İran dronu tarafından vurulmuş; gövdesinde hasar oluşmuş ve yangın çıkmıştır.<sup>9</sup> İki milyon varil ham petrol taşıyan bir tankerin büyük çaplı bir yangına maruz kalması ihtimali, 1991 Körfez Savaşı'ndaki Kuveyt kuyu yangınlarını<sup>10</sup> andıracak ölçekte yeni bir endüstriyel ve çevresel felaket senaryosunu da gündeme taşımıştır.

Sonuç olarak Hürmüz Krizi, stoklar açısından iki farklı yönlü bir baskı üretmiştir. Dünyanın bir tarafında tüketici ülkelerin tampon stokları hızla erirken, diğer tarafta Körfez üreticilerinin depoları dolma noktasına yaklaşmıştır. Dolayısıyla bu kriz, petrol stoklarını aynı anda iki zıt yönde baskılayan nadir enerji krizlerinden biri olarak tarihe geçmiştir. Üstelik depolanan ürün sıradan bir ticari mal değil; yüksek güvenlik standartları gerektiren, yanıcı ve çevresel riski son derece yüksek enerji ürünleridir. Dolayısıyla kriz uzadıkça depolama sorunu yalnızca ekonomik bir mesele olmaktan çıkmış, aynı zamanda üretici ülkeler, Körfez güvenliği ve Washington açısından giderek büyüyen stratejik bir baskı unsuruna dönüşmüştür.

Üstelik Hürmüz Boğazı yalnızca petrolün geçtiği bir su yolu değil, küresel enerji sisteminin tampon kapasitesini test eden bir darboğaza dönüşmüştür. Tam da bu nedenle Washington açısından asıl mesele petrol fiyatlarının o gün hangi seviyede olduğu değil, stok tamponunun ne kadar daha sistemi taşıyabileceğiydi. Çünkü bu tampon ortadan kalktığında fiziksel arz sıkışıklığının rafineri maliyetlerinden pompa fiyatlarına, oradan da enflasyona uzanan zinciri tetikleme kaçınılmaz hale gelecektir.

### III. Stoklar, Pompa Fiyatları Seçim Baskı

Hürmüz Krizi'nin Trump yönetimi üzerindeki etkisini anlayabilmek için öncelikle enerji şoklarının Amerikan ekonomisi ve siyasetinde nasıl bir etki mekanizması yarattığını incelemek gerekmektedir. Zira enerji fiyatlarındaki dalgalanmalar yalnızca makroekonomik göstergeleri değil, seçmen davranışını ve dolayısıyla iktidar partilerinin siyasi ömrünü de doğrudan etkilemektedir. Bu ilişki ABD'de özellikle belirgindir: pompa fiyatları, seçmenin gündelik

<sup>8</sup> IEA. (2026). Oil Marke Report March 2026. IEA. <https://www.iea.org/reports/oil-market-report-march-2026>  
IEA (2026) The Middle East and Global Energy Markets. IEA. <https://www.iea.org/topics/the-middle-east-and-global-energy-markets>  
EIA. (2026). Short-Term Energy Outlook. EIA. [https://www.eia.gov/outlooks/steo/report/global\\_oil.php](https://www.eia.gov/outlooks/steo/report/global_oil.php)

<sup>9</sup> Al Jazeera (2026). Drone attack sparks fire on Kuwaiti tanker in UAE amid Iran's Gulf attack. Al Jazeera. <https://www.aljazeera.com/news/2026/3/31/drone-attack-sparks-fire-on-kuwaiti-tanker-in-uae-amid-irans-gulf-attacks>

<sup>10</sup> Kuveyt Kuyu Yangınları, 1991'de Irak Güçleri Kuveyt'ten çekilirken 600'den fazla petrol kuyusunu ateşe vererek büyük bir yangına neden olmuştur. Uluslararası işbirliğiyle bu yangınlar, arkasında büyük bir çevresel tahribat ve ekonomik yıkım bırakarak ancak 8 ayda söndürülebilmıştır. Detay için bkz: Ali Al-Damkhi (2007). Kuwait's oil well fires, 1991: Environmental crime and war. International Journal of Environmental Studies 64(1):31-44.

hayatında en sık ve en dolaysız biçimde karşılaştığı ekonomik gösterge olması nedeniyle siyasi açıdan istisna bir ağırlık taşımaktadır.

Bu bölümde ilk olarak benzin fiyatlarının seçmen davranışı ve oy tercihleri üzerindeki etkisi tarihsel ve akademik bir çerçevede ele alınacaktır. Ardından İran Savaşı'nın Amerikan hanelerine ve seçmenlerine nasıl yansıdığı ve bunun 2026 ara seçimlerine dönük siyasi sonuçları incelenecektir. Son olarak ise Trump'ın neden "Hoover olmaktan korktuğu" ve küresel enerji stokların operasyonel sınırlara yaklaşmasının Beyaz Saray'daki karar alma sürecini nasıl şekillendirdiği değerlendirilecektir

### a) Enerji Şoklarının Makroekonomik ve Siyasal Sonuçları

Petrol fiyatlarında yaşanan ani yükselişler yalnızca enerji piyasalarını değil, makroekonomik dengeleri ve siyasi karar alma süreçlerini de derinden sarsmaktadır. Bu mekanizma şöyle işlemektedir: Özellikle petrol ithalatına bağımlı ekonomilerde arz kesintileri veya jeopolitik krizler önce ham petrol fiyatlarını yukarı çekmekte; bu yükseliş rafineri maliyetleri ve dağıtım zinciri üzerinden benzin ile motorin fiyatlarına yansımaktadır. Oradan ulaştırmaya, lojistiğe ve sanayiye geçmekte, üretim maliyetlerini artırmakta, enflasyonist baskıyı derinleştirmekte ve hane halkının satın alma gücünü aşındırmaktadır. Başka bir ifadeyle petrol fiyatlarındaki artış, enerji piyasasıyla sınırlarını aşarak; maliyet enflasyonu, para politikası ve siyasi beklentiler üzerinden ekonominin tamamına yayılan zincirleme bir etki üretmektedir.

Amerikan siyasetindeyse bu mekanizma ayrı ve çok daha keskin bir önem taşımaktadır. Bunun temel nedeni ABD'nin ulaşım mimarisi ve coğrafyasından kaynaklanmaktadır. ABD'de uzun ve orta mesafeli yerleşim modeli uyarınca günlük yaşam büyük ölçüde özel otomobil kullanımına dayanmaktadır. Buna bağlı olarak benzin fiyatı, seçmenin her gün, bazen haftada birkaç kez, gözünün önünde gördüğü en görünür ekonomik göstergedir. Süpermarket fiyatından çok daha sık ve çok daha dolaysız karşılaşılan bu rakam, aynı zamanda en kolay siyasallaşan göstergedir. Küresel petrol piyasalarındaki gelişmeler pek çok seçmen için Brent veya WTI fiyatları üzerinden değil, doğrudan pompa başındaki rakam üzerinden anlam kazanmaktadır. Üstelik o rakamda oklar yukarıyı gösterdiğinde sorumluluk büyük ölçüde mevcut yönetime yüklenmektedir. Peki seçmen bu sorumluluğu nasıl atfetmektedir?

Siyaset bilimi literatüründe bu sorunun yanıtı retrospective voting, yani geçmişe dönük oy verme kuramıyla aranmaktadır. Fiorina (1981), seçmenlerin mevcut iktidara karşı tutumlarını büyük ölçüde geçmiş ekonomik deneyimlerine göre şekillendirdiğini ortaya koymaktadır.<sup>11</sup> Yani seçmen sandığa giderken şu soruyu sorar: "Bu yönetim döneminde hayatım daha mı iyi oldu, daha mı kötü?" Cevap "daha kötü" ise iktidar cezalandırılır. Benzin fiyatı, bu sorunun en dolaysız cevabıdır. Bu nedenle ABD'de başkanların enerji krizlerine verdikleri tepki yalnızca enerji arz güvenliğini sağlamaya değil, seçmenin ekonomik algısını yönetmeye de yönelmektedir.

Öte yandan seçmenlerin ekonomik değerlendirmelerini nasıl yaptığı da önem taşımaktadır. Kinder ve Kiewiet (1981), seçmenlerin büyük çoğunluğunun bireysel mali durumlarına değil, ulusal ekonominin genel gidişatına bakarak oy kullandığını göstermiştir; bu yaklaşım literatürde sociotropic voting, yani toplum yönelimli oy verme olarak adlandırılmaktadır.<sup>12</sup> Ama benzin

<sup>11</sup> Fiorina, M. P. (1981). Retrospective Voting in American National Elections. Yale University Press.

<https://www.semanticscholar.org/paper/Economic-Retrospective-Voting-in-American-National-Fiorina/c0a5a86b71133d9c48f5f57362d8b552373cebe4>

<sup>12</sup> Kinder, D. R., ve Kiewiet, D. R. (1981). Sociotropic Politics: The American Case. British Journal of Political Science, 11(2), 129-161. <http://www.jstor.org/stable/193580>

fiyatı burada ilginç bir istisna oluşturmaktadır: hem bireysel hane halkı bütçesini doğrudan etkileyen *pocketbook*, yani cep ekonomisi boyutuyla hem de genel ekonomik kötümserliği besleyen *sociotropic* boyutuyla aynı anda iki kanaldan çalışmaktadır.<sup>13</sup> Başka bir ifadeyle pompa fiyatı hem kişisel hem toplumsal acıyı aynı anda tetikleyen nadir göstergelerden biridir.

Akademik bulgular ve alan üzerindeki güncel çalışmalar ekonomideki büyük resmin tek başına oy vermeye tercihini yönlendirmediğini, hane halkı ekonomisiyle makroekonominin ortak yönlendiriciler olduğuna dönük bulgular da sunmuştur. Örneğin Krosnick, Harbridge ve Wooldridge (2016), benzin fiyatlarında galon başına her 10 centlik artışın başkanın görev onayında ortalama % 0,6 puanlık düşüşle ilişkili olduğunu ortaya koymuştur.<sup>14</sup> Gupta, Pierdzioch ve Tiwari (2025) ise reel benzin fiyatlarının başkanlık onay oranlarının en güçlü belirleyicilerinden biri olduğunu ve bu ilişkinin doğrusal değil, özellikle fiyat artışlarının ilk aşamasında çok daha güçlü hissedildiğini göstermektedir.<sup>15</sup> Yani fiyat yükselişinin ilk dalgası siyasi hasarı en hızlı ve en derin biçimde oluşturmaktadır.

Pompa fiyatlarının siyasi etkisi yalnızca tüketici harcamaları üzerinden işlemez; aynı zamanda para politikasını ve kamu maliyesini de doğrudan etkiler. Tarihsel olarak petrol şoklarının yaşandığı dönemlerde ABD Merkez Bankası (Fed), enflasyonu dizginleyebilmek için faiz indirimlerini ertelemek ya da parasal sıkılaşmayı sürdürmek zorunda kalmıştır. Fed açısından enerji fiyatlarındaki yükseliş yalnızca gerçekleşen enflasyonu değil, enflasyon beklentilerini de bozduğu için para politikasının hareket alanını önemli ölçüde daraltmaktadır. 1979 İran Devrimi sonrasında uygulanan sert faiz artışları bu döngünün en çarpıcı örneğidir. 2022'de Rusya-Ukrayna Savaşı'nın tetiklediği enerji fiyatı artışları Fed'in son kırk yılın en hızlı faiz artırımı sürecini başlatmasında belirleyici olmuştur. 2026 Hürmüz Krizi'nde ise piyasaların beklediği faiz indirimleri yükselen enflasyon baskısı nedeniyle önemli ölçüde ötelenmiştir. Nitekim faiz indirimi beklentisiyle Fed'in başına getirilen Kevin Warsh faizi sabit tutukların duyurdu. Dahası Fed 2026 büyüme beklentisini aşağı, çekirdek enflasyon beklentisini ise yukarı revize etti. 18 FOMC üyesinden 9'u 2026'da faiz artışı öngördü.<sup>16</sup> Dolayısıyla enerji fiyatlarındaki her şok yalnızca pompa başını değil, para politikasının hareket alanını da daraltmaktadır.

Bütçe ayağına gelindiğinde tablo daha da karmaşık bir hal almaktadır. Uzayan askeri operasyonlar, artan mühimmat tüketimi ve lojistik maliyetleri federal bütçe üzerinde ilave yük oluştururken, yükselen faiz oranları kamu borçlanma maliyetlerini ve federal bütçenin faiz giderlerini de yukarı çekmektedir. Bu koşullar uyarınca başkanlar yalnızca pompa fiyatlarının yarattığı toplumsal tepkiyle değil; aynı zamanda genişleyen bütçe açığı, artan borçlanma maliyetleri ve yavaşlayan ekonomik büyümeyle de karşı karşıya kalmaktadır. Özetlemek gerekirse enerji krizleri, dış politika ile iç politikayı birbirinden ayırmayı güçleştiren; enerji güvenliği, para politikası, mali disiplin ve seçim dinamiklerini aynı anda etkileyen çok boyutlu krizlere dönüşmektedir.

<sup>13</sup> Kim, S. E. ve Yang, J. (2021). Gasoline in the Voter's Pocketbook: Driving Times to Work and the Electoral Implications of Gasoline Price Fluctuations. *American Politics Research*. (50(3)-312-319. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1532673X211043445>

<sup>14</sup> Harbridge, L., Krosnick, J. A. ve Wooldridge, J. M. (2016). Presidential Approval and Gas Prices: Sociotropic or Pocketbook Influence? In Krosnick, J. A., Chiang, I. A., ve Stark, T. H. (Eds.), *Political Psychology: New Explorations* Taylor and Francis . ss.. 246-275.

<sup>15</sup> Gupta, R., Pierdzioch, C. ve Tiwari, A. K. (2025). Gasoline Prices and Presidential Approval Ratings of the United States. *American Politics Research*. <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1532673X251325458>

<sup>16</sup> Bloomberg HT (2026). Warsh başkanlığındaki Fed ilk faiz kararını açıkladı. Bloomberg HT. <https://www.bloomberght.com/warsh-baskanligindaki-fed-ilk-faiz-kararini-acikladi-3780379>

ABD özelinde benzin fiyatları konusunda dikkat edilmesi gereken bir diğer unsur da coğrafi bir asimetridir. Benzin fiyatlarının siyasi etkisi eyaletten eyalete ciddi biçimde farklılaşmaktadır. New York veya Chicago gibi gelişmiş toplu taşıma ağlarına sahip büyük kentlerde seçmenler pompa fiyatlarından görece daha az etkilenirken, banliyö ve kırsal kesimde yaşayan seçmenler bu artışa çok daha yüksek oranda maruz kalmaktadır. Kim ve Yang (2022), işe gidip gelme süreleriyle benzin fiyatı dalgalanmaları arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalarında bu coğrafi asimetrinin seçim sonuçlarında anlamlı bir etki yarattığını ortaya koymuştur<sup>17</sup>. Bu coğrafi farklılık, enerji fiyatlarının ulusal ortalamadan ziyade seçim sonuçlarını belirleyen kritik eyaletlerde nasıl hissedildiğini anlamak bakımından önem taşımaktadır. Bu başlık, Trump yönetiminin siyasi hesapları ele alınırken yeniden değerlendirilecektir.

ABD'nin yakın tarihine mercek tutulduğunda bu ilişkinin çok sayıda örneğine rastlanmaktadır. 1973-74 petrol ambargosu, enerji fiyatlarının Amerikan siyasetini etkileyebileceğini gösteren ilk büyük örneklerden biridir. Arap Petrol İhracatçısı Ülkeler Örgütü'nün (OAPEC) uyguladığı ambargo sonrasında ABD'de benzin fiyatları hızla yükselmiş, uzun istasyon kuyrukları oluşmuş ve Nixon yönetimi acil tasarruf önlemleri almak zorunda kalmıştır. Ambargonun siyasi etkisini Watergate krizinden tamamen ayırmak güç olsa da 1974 ara seçimlerinde Demokratların Kongre'de önemli kazanımlar elde etmesi, ekonomik hoşnutsuzluğun mevcut yönetim üzerindeki baskıyı artırdığını göstermektedir.

1979 İran Devrimi sonrasında yaşanan petrol şoku ve hızla yükselen enflasyon, Başkan Carter'ın görev onayını derinden sarsmış ve 1980 seçimlerini Reagan'ın ezici bir zaferle kazanmasıyla sonuçlanmıştır. 1991 Körfez Savaşı sonrasında George H. W. Bush kısa süreli bir "bayrak etrafında toplanma" etkisiyle tarihi düzeyde yüksek kamuoyu desteği elde etmiş olsa da savaş sonrasında yeniden öne çıkan ekonomik sorunlar ve enerji maliyetleri bu desteği hızla eritmiş ve Bush 1992 seçimlerini kaybetmiştir.<sup>18</sup> 2006 ara seçimleri ise enerji fiyatlarının yalnızca başkanlık seçimlerini değil, Kongre dengelerini de değiştirebildiğini göstermesi bakımından ayrıca önemlidir. George W. Bush yönetimi Irak Savaşı'nın maliyeti ve yükselen benzin fiyatlarının yarattığı ekonomik hoşnutsuzluk ortamında ara seçimlere girmiş; Cumhuriyetçiler Temsilciler Meclisi ve Senato'daki çoğunluklarını kaybetmiştir. 2008'de benzin fiyatlarının galon başına 4,11 dolara ulaşarak tarihi zirveye çıkması, küresel finansal krizle birleşince iktidar değişimini hızlandıran bileşik bir ekonomik şok yaratmıştır. Daha yakın dönemde ise Rusya-Ukrayna Savaşı sonrasında yükselen akaryakıt fiyatları Biden'ın görev onayını belirgin biçimde aşındırmıştır.

Dolayısıyla enerji fiyatları Amerikan siyasetinde yalnızca ekonomik bir gösterge değil; para politikasını, kamu maliyesini, başkanın görev onayını ve seçim sonuçlarını aynı anda etkileyebilen stratejik bir değişkendir. Bu genel çerçeve, Hürmüz Krizi sırasında Trump yönetiminin neden yalnızca askeri başarıya değil, ekonomik istikrara da odaklandığını anlamak açısından kritik öneme sahiptir. Bir sonraki bölümde bu mekanizma 2026 Hürmüz Krizi bağlamında Trump yönetiminin karar alma süreci üzerinden ayrıntılı biçimde ele alınacaktır.

<sup>17</sup> Kim, S. E. ve Yang, J. (2021). Gasoline in the Voter's Pocketbook: Driving Times to Work and the Electoral Implications of Gasoline Price Fluctuations. *American Politics Research*. 50(3)-312-319.

<https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1532673X211043445>

<sup>18</sup> Lutz G.(2015). It's the Economy, Stupid: Economic Voting and Gender Bias in U.S. Congressional Elections. *Scripps Senior Theses*.

[https://scholarship.claremont.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1668&context=scripps\\_theses](https://scholarship.claremont.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1668&context=scripps_theses)

## b) Hürmüz Krizi ve Trump Yönetimi: Ekonomik Baskının Dış Politikaya Yansıması

Yukarıda ortaya konulan teorik çerçeve, 2026 Hürmüz Krizi sırasında Trump yönetiminin neden askeri üstünlüğünü sürdürmek yerine kısa sürede diplomatik bir ara formüle yöneldiğini anlamak açısından önemli bir analitik zemin sunmaktadır. Peki bu çerçeve somut olaylarla nasıl örtüşmektedir?

Trump ikinci başkanlık dönemine yüksek enflasyonu düşürme, faiz oranlarını aşağı çekme ve Amerikan ekonomisini yeniden canlandırma vaatleriyle başlamıştı. Bu doğrultuda göreve gelir gelmez Fed Başkanı Jerome Powell üzerindeki baskısını artırmış, yüksek faizlerin ekonomik büyümeyi yavaşlattığını savunarak daha hızlı faiz indirimleri talep etmiştir. Powell ile yaşanan görüş ayrılıklarının kamuoyuna taşınması, Powell hakkında cezai soruşturma başlatılması ve nihayetinde Kevin Warsh'ın Fed başkanlığına getirilmesi de bu baskının somut yansımalarıydı. Dolayısıyla Hürmüz Krizi başladığında Trump yönetimi, enflasyonu aşağı çekmeye ve para politikasını gevşetmeye çalışan hassas bir ekonomik program yürütüyordu.

Buna karşın İran Savaşı bu ekonomik programın tam tersine işleyen yeni bir dinamik yarattı. Hürmüz Boğazı'nın kapanmasıyla ortaya çıkan arz şoku petrol fiyatlarını yukarı iterken, bunun pompa fiyatlarına ve enflasyona yansıması kaçınılmaz hale geldi. Bu durum yalnızca Amerikan hane halkının yaşam maliyetini artırma riski taşıyor; aynı zamanda Fed'in beklenen faiz indirimlerini geciktirme olasılığını da güçlendiriyordu. Başka bir ifadeyle savaş, Trump'ın seçim kampanyasında vaat ettiği düşük enflasyon, düşük faiz ve yüksek büyüme hedefleriyle doğrudan çelişen bir ekonomik tablo üretmeye başlamıştı.

Nitekim EIA ve Center for American Progress verilerine göre savaş öncesinde galon başına yaklaşık 2,85 dolar olan ulusal benzin ortalaması Nisan ortasında 4,02 dolara yükselmiş, zirve noktasında savaş öncesi seviyenin %35-40 üzerine çıkmıştır.<sup>19</sup> Brown Üniversitesi hesaplamalarına göre Amerikalılar, Hürmüz Krizi boyunca benzin için 35 milyar dolar fazladan harcama yapmıştır, buna 29 milyarlık dizel yükü de eklendiğinde yükün 64.8 milyar dolar olarak çıktığı görülmektedir.<sup>20</sup> Ancak bu artış ülke genelinde eşit dağılmamıştır. Utah'ta %51,7, Idaho'da %45,7, Tennessee'de %45,6, Mississippi'de %45,4, Kentucky'de %45 oranında yükselen benzin fiyatları<sup>21</sup>, Şekil 4'te de görüldüğü üzere Trump'ın temel seçmen tabanının yoğunlaştığı kırsal ve banliyö ağırlıklı kırmızı eyaletlerde olarak dikkat çekmektedir.<sup>22</sup> Ortaya çıkan bu resim, pompa fiyatlarındaki artışın yalnızca ulusal bir ekonomik sorun değil, doğrudan Cumhuriyetçi seçmen tabanını hedef alan siyasi bir maliyet ürettiğini göstermektedir.

<sup>19</sup> EIA. (2026). Gasoline and Diesel Fuel Update. EIA. <https://www.eia.gov/petroleum/gasdiesel/>

<sup>20</sup> The Watson School of International and Public Affairs (2026). Iran War Energy Cost Tracker. Brown University. <https://iranwarcost.watson.brown.edu>

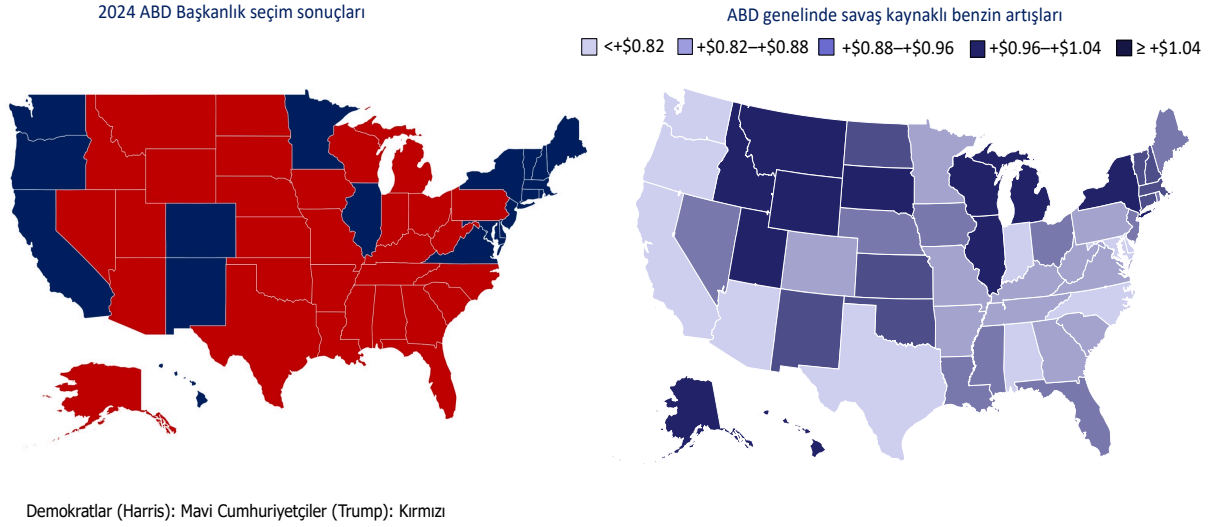
Mowreader E. (2026). Gas cost calculator: How much more have you paid at the pump since February?. NBC News. <https://www.nbcnews.com/data-graphics/gas-price-calculator-iran-war-2026-rcna350151>

<sup>21</sup> Murph J., Wu J ve Yao M. (2026). Graphic: Track U.S., state and county gas prices. NBC News. <https://www.nbcnews.com/data-graphics/gas-prices-iran-war-state-national-cost-trump-rcna265835>

Gee E. (2026). State-by-State Increases in Gas Prices Since Trump's War on Iran. Center for American Progress. <https://www.americanprogress.org/article/state-by-state-increases-in-gas-prices-since-trumps-war-on-iran/>

<sup>22</sup> New York Times (2024). Presidential Election Results: Trump Wins. New York Times. <https://www.nytimes.com/interactive/2024/11/05/us/elections/results-president.html>

#### Şekil 4: ABD Seçim Sonuçları ve ABD Savaş Kaynaklı Benzin Fiyatı Artışı



**Kaynak:** EIA, American Progress Center, NYT, NBC News, TEPAV Görselleştirmeleri

Kamuoyu araştırmaları da bu baskının seçmen davranışına yansımaya başladığını göstermektedir. Hürmüz Krizi'nin ardından yapılan anketlerde Amerikalıların yaklaşık %81'i savaşın aile bütçeleri üzerinde olumsuz etkiler yarattığını ifade ederken, Kongre oy tercihlerinde %52'ye karşı %42 Demokratların Cumhuriyetçilere karşı yeniden öne geçtiği görülmüştür.<sup>23</sup> Benzer biçimde NPR/PBS News Marist Poll Mayıs anketine göre Amerikalıların %64'ü yükselen benzin fiyatlarının hane bütçelerini olumsuz etkilediğini söylerken, %86'sı İran çatışmasının fiyat artışından büyük ölçüde sorumlu olduğunu düşünüyor.<sup>24</sup> Anket sonuçlarına yansıyan bu tablo yaklaşan 2026 ara seçimleri dikkate alındığında, Beyaz Saray açısından enerji krizinin yalnızca dış politika değil, aynı zamanda ciddi bir iç politika riski haline geldiğine işaret etmektedir. ABD siyasi tarihi gözetildiğinde ara seçimlerin çoğu zaman görevdeki başkanın ekonomi performansına ilişkin ilk büyük referandum niteliği taşıdığı görülmektedir. Buna bağlı olarak Kongre'de çoğunluğunun kaybedilmesi ise yalnızca yasama gündemini değil, başkanın ikinci döneminin geri kalanındaki ekonomi ve dış politika programını da önemli ölçüde sınırlandırmaktadır.

Öte yandan Trump yönetimi açısından asıl sorun yalnızca yükselen pompa fiyatları değildir. İkinci bölümde ayrıntılı biçimde incelendiği üzere Hürmüz Krizi boyunca küresel enerji sistemi büyük ölçüde ticari ve stratejik stoklar sayesinde ayakta kalmıştır. Kriz uzadıkça hem tüketici ülkelerde tampon stoklar hızla erimiş hem de Körfez üreticilerinin depolama kapasitesi operasyonel sınırlarına yaklaşmıştır. Bununla beraber, enerji piyasalarında kritik stok seviyelerine yaklaşıldığında risk doğrusal biçimde artmamaktadır; tam tersine tampon kapasitenin zayıflamasıyla birlikte piyasa katılımcılarının gelecekte arzın sürdürülebilirliğine ilişkin kaygıları hızla büyümekte ve fiziksel arz endişesi fiyatların önüne geçebilmektedir. Tıpkı finansal piyasalarda güven kaybının belirli bir eşik ardından banka hücumlarını tetiklemesi gibi enerji piyasalarında da kritik stok seviyelerine yaklaşılması sistemik kırılma potansiyelini katlanarak

<sup>23</sup> Montanaro D. (2026). Poll: Trump blamed for gas prices as Democrats gain midterm edge. NPR.

<https://www.npr.org/2026/05/06/nx-s1-5810555/trump-iran-gas-prices-midterms-polling>

Marist Poll (2026). President Trump While at War, May 2026. Marist Poll.

<https://maristpoll.marist.edu/polls/president-trump-while-at-war-may-2026/>

<sup>24</sup> A.g.y.

artırmaktadır. Bu noktada piyasanın temel sorusu "Bugün ne kadar stok kaldı?" olmaktan çıkmakta, "Yarın bu stokların yerine yenisini koyabilecek miyiz?" sorusuna dönüşmektedir.

Bu denklemde Trump'ın ikinci başkanlık döneminin başında ortaya koyduğu büyük stratejik vizyon ile karşı karşıya kaldığı ekonomik gerçeklik arasındaki gerilim belirginleşmiştir. Göreve gelir gelmez Alaska'daki Denali Dağı'na McKinley adını vermiş, tarife politikasında açıkça McKinley'i örnek aldığını dile getirmiş ve Grönland, Panama Kanalı, Kanada söylemiyle yeni bir Amerikan yayılmacılığının işaretlerini vermişti. Ancak Hürmüz Krizi'nin aynı yoğunlukta devam etmesi halinde ortaya çıkabilecek ekonomik tablo bu büyük stratejik anlatıyı tersine çevirebilecek niteliktedir ki Trump'ın risk tanımlaması da bunu desteklemektedir.

G7 Zirvesi'nde gazetecilerin sorularını yanıtlayan Trump, mevcut rezervlerle sistemin yalnızca "yaklaşık dört hafta" daha sürdürülebileceğini, aksi halde "bedlam", yani kaos yaşanacağını açıkça ifade etmiştir. Ardından şu sözleri ekledi: " *Olası bir depresyona sürüklenmek yerine, en sevdiğiniz başkanın Herbert Hoover olmasına razı olmak yerine bu anlaşmayı yaptık.*" Aynı konuşmada piyasaların çökmesi halinde yaşanacak tabloyu "belki 1929 veya daha kötüsü" olarak nitelendirmiştir.<sup>25</sup>

Hürmüz kaynaklı ekonomide olabileceklere dönük tablo bu sözlerin tesadüf olmadığını göstermektedir. Stoklar cephesinde tampon kapasitesi erimiş, dört haftalık bir ömür kalmış, krizin uzaması halinde pompa fiyatları, enflasyon, ertelenen faiz indirimleri, genişleyen bütçe açığı ve yaklaşan ara seçimlerde Kongre çoğunluğunu kaybetme riski iç içe geçmiştir. Böyle bir senaryoda McKinley benzeri bir miras değil, Hoover benzeri bir ekonomik başarısızlıkla anılmaktır. Başka bir ifadeyle Trump'ı masaya oturtan şey yalnızca askeri hesaplar değil, stoklara baktığında gördüğü bu somut tabloydu. "Fiyatlara değil, stoklara bak" sözleriyle de durumu özetlemek mümkün.

Bunun yanı sıra ABD-İran müzakerelerinde yer alan Başkan Yardımcısı JD Vance'in 60 günlük mutabakatın amacını "dünya petrol ekonomisini yeniden doldurmak" sözleriyle açıklaması bu değerlendirmeyi daha da güçlendirmiştir.<sup>26</sup> Vance'in ifadesi, mutabakatın temel amaçlarından birinin yalnızca çatışmaları durdurmak değil; kriz boyunca eriyen ticari ve stratejik stokların yeniden oluşturulmasına zaman kazandırmak olduğunu açık biçimde ortaya koymaktadır. Dolayısıyla Hürmüz Boğazı'nın yeniden açılmasıyla tüketici ülkelerin tampon stoklarını yeniden inşa edebilmesi, Körfez üreticilerinin depolama baskısını azaltabilmesi ve küresel enerji piyasasının yeni bir şoka karşı yeniden dayanıklılık kazanabilmesi mümkün hale gelmiştir.

Özetlemek gerekirse; 60 günlük mutabakat yalnızca çatışmaları durduran geçici bir ateşkes olarak değerlendirilmemelidir. Mutabakat aynı zamanda şu hedefleri de taşıyan çok katmanlı bir zaman kazanma stratejisidir: enerji sistemindeki kırılma eğilimi azaltmak, kriz boyunca tüketilen stokların yeniden oluşturulmasını sağlamak, pompa fiyatları üzerindeki baskıyı hafifletmek, enflasyon beklentilerini kontrol altında tutmak, Fed'in hareket alanını genişletmek, savaşın bütçe maliyetini sınırlandırmak ve yaklaşan ara seçimler öncesinde Cumhuriyetçi Parti üzerindeki ekonomik baskıyı azaltarak Kongre ve Senato'daki statükoyu korumak. Bu yönüyle Hürmüz Krizi, Trump yönetiminin dış politika tercihlerini belirleyen temel unsurun yalnızca askeri dengeler olmadığını; enerji güvenliği, makroekonomik istikrar ve iç siyasi hesapların da

<sup>25</sup> Trump'ın Paris'te gerçekleşen G7'deki İran Anlaşması ve Hoover'a yaptığı göndermeye dönük konuşması için bkz: National Desk(2026). Trump would want not be Hebert Hoover. National Desk.

<https://www.youtube.com/shorts/3JsUCue9zCE>

<sup>26</sup> Oil Price (2026). US Raises Pressure on Iran with Renewed Military Warning. Oil Price.

<https://oilprice.com/Geopolitics/Middle-East/US-Raises-Pressure-on-Iran-With-Renewed-Military-Warning.html>

karar alma sürecinde en az jeopolitik gelişmeler kadar belirleyici olduğunu bir kez daha göstermiştir.

### Sonuç

2026 Hürmüz Krizi, askeri bir çatışmanın ötesinde küresel enerji güvenliğinin hangi kırılma noktaları üzerinde şekillendiğini ve büyük güç dış politikasının yalnızca askeri dengelerle değil, enerji piyasası dinamikleri ve iç siyasi baskılarla da belirlendiğini gösteren analitik açıdan önemli bir örnek olmuştur.

Bu değerlendirme notunda ortaya konulduğu üzere ABD'yi müzakere masasına yönelten temel etken askeri dengelerin değişmesi değil, enerji sistemindeki kırılma noktasının ekonomik ve siyasi maliyetinin giderek artmasıdır. Kriz boyunca petrol fiyatlarının görece ölçülü seyretmesi yanıltıcı bir tablo sunmuştur. Asıl gerilim fiyat ekranlarında değil, stok dinamiklerinde okunmaktaydı: tüketici ülkelerde tampon stoklar hızla eriyor, Körfez üreticilerinin depolama kapasitesi operasyonel sınırlarına yaklaşıyor, JPMorgan eylül ayı için 6,8 milyar varillik kritik eşiği işaret ediyor ve EIA 2003'ten bu yana OECD'de görülecek en düşük stok seviyesini öngörüyordu. Öte yandan bu kriz özgün bir paradoks da üretmiştir: bir tarafta tüketici ülkelerin kullanılabilir stokları erirken, diğer tarafta Körfez üreticilerinin kullanılmayan stokları depolama kapasitelerinin sınırına dayanmıştır. Bu çift yönlü baskı, Hürmüz Krizi'ni tarihsel enerji şoklarından ayıran yapısal özelliktir.

İç siyaset boyutunda ise stok erimesinin pompa fiyatlarına yansımaları bağımsız bir baskı kanalı oluşturmuştur. Savaş öncesi seviyenin %35-40 üzerinde seyreden benzin fiyatları, akademik literatürün de güçlü biçimde desteklediği bir başkanlık onay oranı erozyonuna zemin hazırlamış; bu yük coğrafi açıdan MAGA seçmen tabanının yoğunlaştığı eyaletlerde daha sert hissedilmiştir. Nitekim Başkan Trump'ın G7 Zirvesi'ndeki açıklamaları bu baskıyı doğrudan teyit etmektedir: "Rather than possibly going into a depression, rather than having your favorite president be Herbert Hoover, we made this deal." Başkan Yardımcısı Vance'in ise mutabakatın amacını "dünya petrol ekonomisini yeniden doldurmak" olarak tanımlaması, Washington'un önceliğinin çatışmaları durdurmaktan öte, kriz boyunca tüketilen enerji tamponlarını yeniden inşa etmek olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Bu çerçevede 60 günlük mutabakat, taraflara diplomatik müzakere zemini sağlamasının ötesinde; eriyen stokların yeniden oluşturulması, pompa fiyatları üzerindeki baskının hafifletilmesi, Fed'in para politikası üzerindeki enerji kaynaklı baskının azaltılması ve yaklaşan ara seçimler öncesinde ekonomik istikrarın yeniden tesisi açısından çok katmanlı bir işlev üstlenmiştir. Dolayısıyla mutabakat, yalnızca geçici bir ateşkes olarak değil; küresel enerji sisteminin yeniden nefes almasına imkân veren stratejik bir zaman kazanma mekanizması olarak değerlendirilmelidir.

Son olarak iki yapısal bulguyu kayıt altına almak gerekmektedir. Birincisi, İran açısından Hürmüz Krizi bir operasyonel test niteliği taşımaktadır: sistemin ne kadar süre dayandığını, ABD'nin hangi noktada diplomatik çözüme yöneldiğini ve uluslararası kamuoyunun nasıl tepki verdiğini gösteren bu deneyim, İran'ın elinde kalıcı bir stratejik veri olarak kalmaktadır. İkincisi, krizin gerçek stratejik hatası yalnızca İran'a askeri müdahalede bulunmak değil; Hürmüz'e yeterli alternatif geliştirmeden erken hareket etmektir. Hürmüz'ün küresel enerji ticaretindeki payı gerilemiş, stok tamponları güçlendirilmiş ve alternatif koridorlar işler hale getirilmiş olsaydı, krizin seyri ve müzakere dengeleri farklı biçimlenirdi. Bu ders hem Washington hem de enerji güvenliği mimarisini yeniden tasarlayan diğer aktörler için bir sonraki krizin çerçevesini belirleyecektir.

## Kaynakça

Al Jazeera (2026). Drone attack sparks fire on Kuwaiti tanker in UAE amid Iran's Gulf attack. Al Jazeera. <https://www.aljazeera.com/news/2026/3/31/drone-attack-sparks-fire-on-kuwaiti-tanker-in-uae-amid-irans-gulf-attacks>

Al Mayadeen (2026). Kuwait records zero crude oil exports in April in first since Gulf war. Al Mayadeen. [https://english.almayadeen.net/news/Economy/kuwait-records-zero-crude-oil-exports-in-april-in-first-sinc?\\_cf\\_chl\\_f\\_tk=Azq9aPgdmPJzAt\\_pDheltY1nw5pB4zHN1CVDBWbE8s-1783053897-1.0.1.1-0L\\_udYrSBp8Gbb6xelaOdqsiN.mhhIcldqJPXI0lg.A](https://english.almayadeen.net/news/Economy/kuwait-records-zero-crude-oil-exports-in-april-in-first-sinc?_cf_chl_f_tk=Azq9aPgdmPJzAt_pDheltY1nw5pB4zHN1CVDBWbE8s-1783053897-1.0.1.1-0L_udYrSBp8Gbb6xelaOdqsiN.mhhIcldqJPXI0lg.A)

Ali Al-Damkhi (2007). Kuwait's oil well fires, 1991: Environmental crime and war. International Journal of Environmental Studies 64(1):31-44.

Bloomberg HT (2026). Warsh başkanlığındaki Fed ilk faiz kararını açıkladı. Bloomberg HT. <https://www.bloomberght.com/warsh-baskanligindaki-fed-ilk-faiz-kararini-acikladi-3780379>

Charles Kennedy. (2026). Kuwait Says Oil Output Won't Recover for 10-12 Weeks After Hormuz Reopens. Oil Price. <https://oilprice.com/Latest-Energy-News/World-News/Kuwait-Says-Oil-Output-Wont-Recover-for-10-12-Weeks-After-Hormuz-Reopens.html>

EA (2026) The Middle East and Global Energy Markets. IEA. <https://www.iea.org/topics/the-middle-east-and-global-energy-markets>

EIA. (2026). Gasoline and Diesel Fuel Update. EIA. <https://www.eia.gov/petroleum/gasdiesel/>

EIA. (2026). Short-Term Energy Outlook. EIA. [https://www.eia.gov/outlooks/steo/report/global\\_oil.php](https://www.eia.gov/outlooks/steo/report/global_oil.php)

Electoral Implications of Gasoline Price Fluctuations. American Politics Research. (50(3)-312-319. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1532673X211043445>

Fiorina, M. P. (1981). Retrospective Voting in American National Elections. Yale University Press. <https://www.semanticscholar.org/paper/Economic-Retrospective-Voting-in-American-National-Fiorina/c0a5a86b71133d9c48f5f57362d8b552373cebe4>

Gee E. (2026). State-by-State Increases in Gas Prices Since Trump's War on Iran. Center for American Progress. <https://www.americanprogress.org/article/state-by-state-increases-in-gas-prices-since-trumps-war-on-iran/>

Gupta, R., Pierdzioch, C. ve Tiwari, A. K. (2025). Gasoline Prices and Presidential Approval Ratings of the United States. American PoliticsResearch. <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1532673X251325458>

Harbridge, L., Krosnick, J. A. ve Wooldridge, J. M. (2016). Presidential Approval and Gas Prices: Sociotropic or Pocketbook Influence? In Krosnick, J. A., Chiang, I. A., ve Stark, T. H. (Eds.), Political Psychology: New Explorations Taylor and Francis . ss.. 246-275.

IEA. (2026). Oil Marke Report March 2026. IEA. <https://www.iea.org/reports/oil-market-report-march-2026>

International Energy Agency(IEA). 2026. Oil Market Report-June 2026. IEA. <https://www.iea.org/reports/oil-market-report-june-2026>

Khac Phu Nguyen (2026). JPMorgan Warns 25-Day Hormuz Closure Could Force Oil Shut-Ins.

Kim, S. E. ve Yang, J. (2021). Gasoline in the Voter's Pocketbook: Driving Times to Work and the Electoral Implications of Gasoline Price Fluctuations. *American Politics Research*. (50(3)-312-319. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1532673X211043445>

Kinder, D. R., ve Kiewiet, D. R. (1981). Sociotropic Politics: The American Case. *British Journal of Political Science*, 11(2), 129-161. <http://www.jstor.org/stable/193580>

Lutz G.(2015). It's the Economy, Stupid: Economic Voting and Gender Bias in U.S. Congressional Elections. *Scripps Senior Theses*. [https://scholarship.claremont.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1668&context=scripps\\_theses](https://scholarship.claremont.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1668&context=scripps_theses)

Marist Poll (2026). President Trump While at War, May 2026. Marist Poll. <https://maristpoll.marist.edu/polls/president-trump-while-at-war-may-2026/>

Montanaro D. (2026). Poll: Trump blamed for gas prices as Democrats gain midterm edge. NPR. <https://www.npr.org/2026/05/06/nx-s1-5810555/trump-iran-gas-prices-midterms-polling>

Mowreader E. (2026). Gas cost calculator: How much more have you paid at the pump since February?. NBC News. <https://www.nbcnews.com/data-graphics/gas-price-calculator-iran-war-2026-rcna350151>

Murph J., Wu J ve Yao M. (2026). Graphic: Track U.S., state and county gas prices. NBC News. <https://www.nbcnews.com/data-graphics/gas-prices-iran-war-state-national-cost-trump-rcna265835>

New York Times (2024). Presidential Election Results: Trump Wins. New York Times. <https://www.nytimes.com/interactive/2024/11/05/us/elections/results-president.html>

Oil Price (2026). US Raises Pressure on Iran with Renewed Military Warning. Oil Price. <https://oilprice.com/Geopolitics/Middle-East/US-Raises-Pressure-on-Iran-With-Renewed-Military-Warning.html>

The Watson School of International and Puclic Affairs (2026). Iran War Energy Cost Tracker. Brown University. <https://iranwarcost.watson.brown.edu>

Trump'ın Paris'te gerçekleşen G7'deki İran Anlaşması ve Hoover'a yaptığı göndermeye dönük konuşması için bkz: National Desk(2026). Trump would want not be Hebert Hoover. National Desk. <https://www.youtube.com/shorts/3JsUCue9zCE>

US. Energy Information Agency(EIA). (2026). Short-Term Energy Outlook.EIA. [https://www.eia.gov/outlooks/steo/report/global\\_oil.php](https://www.eia.gov/outlooks/steo/report/global_oil.php)

Yahoo Finance. <https://finance.yahoo.com/news/jpmorgan-warns-25-day-hormuz-195847782.html>

Yongchang Chin(2026). Middleast Output May Need to Stop If Hormuz Closed for 25 Days. <https://www.bloomberg.com/news/articles/2026-03-02/mideast-oil-output-may-need-to-stop-if-hormuz-closed-for-25-days>